

रामग्राम नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड ७ रामग्राम, कार्तिक ०४ गते, २०८१ साल संख्या ३

भाग-२

विद्यार्थी व्यवसायी सञ्चालन कार्यविधि, २०८१

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८१/०७/०४

विद्यार्थीलाई व्यवसायी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८१

प्रस्तावना : सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत स्वआर्जन गरी अध्ययन गर्न इच्छुक, जेहेन्दार तथा गरिवीको कारणबाट आय आर्जन गरी पढ्नु पर्ने अवस्थामा रहेका विद्यार्थीहरूमा उद्यमशीलता, स्वावलम्बन, प्राविधिक सीप तथा व्यावसायिक सोच विकास गरी आत्मनिर्भर बनाउन र गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चत गर्दै पढाइलाई निरन्तरता दिन सामुदायिक विद्यालय मार्फत आय आर्जनको अवसर प्रदान गरी **विद्यार्थीलाई व्यवसायी बनाउने कार्यक्रम** सरल, सहज र प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

रामग्राम नगरपालिकाले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस कार्यविधिको नाम 'विद्यार्थीलाई व्यवसायी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८१' रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "शाखा" भन्नाले नगरपालिका स्थित शिक्षा शाखा सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कार्यक्रम" भन्नाले विद्यार्थीलाई व्यवसायी बनाउने कार्यक्रम सम्झनु पर्छ ।

(ग) "समूह" भन्नाले व्यवसाय/कृषि गर्न छनौट भएका विद्यार्थीको समूहलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) "विद्यालय" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयको रूपमा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको विद्यालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्राविधिक तथा व्यावसायिक धारमा सञ्चालन भएका सामुदायिक विद्यालय समेतलाई जनाउँछ ।

(ङ) "स्थानीय तह" भन्नाले रामग्राम नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।

(च) "समिति" भन्नाले दफा ११ बमोजिमको निर्देशक समिति सम्झनु पर्दछ ।

३. **कार्यक्रमको उद्देश्य:** (१) कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य शिक्षालाई सीपसँग, सीपलाई श्रमसँग, श्रमलाई उत्पादनसँग र उत्पादनलाई बजारसँग जोडी भविष्यमा उद्यमी, व्यवसायिक, सीपयुक्त एवं स्वावलम्बी नागरिक बन्न सहयोग पुऱ्याउने रहेको छ ।

- (२) कार्यक्रमका अन्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:-
- (क) गरिवीको रेखामुनि रहेका तथा जेहेन्दार समुदायका विद्यार्थी र स्वआर्जन गरी अध्ययन गर्न इच्छुक विद्यार्थीलाई विद्यालयमा अध्ययनको अतिरिक्त आयमूलक कार्य गरी पढ्न पाउने उपयुक्त वातावरण तयार गर्नु,
- (ख) नियमित सिकाइको क्रममा नै कार्यस्थलको अनुभव दिलाउने गरी विद्यालयमा यन्त्र उपकरण वा आवश्यक पूर्वाधार निर्माणका लागि सहयोग गर्नु,
- (ग) विद्यार्थीद्वारा उत्पादन भएका खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल लगायतका वस्तुलाई विद्यालयमा दिवा खाजामा उपयोग गर्न तथा स्थानीय बजारमा बिक्री वितरणको उपयुक्त वातावरण तयार गर्नु,
- (घ) विद्यालयमा उत्पादन तथा सेवा इकाईको स्थापना गरी सो इकाईलाई शिक्षक प्रशिक्षक एवं विद्यार्थी सहभागितामा सञ्चालन गरी आय आर्जनको केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्नु,
- (ङ) सिकाइसँगै बस्तु तथा सेवाको उत्पादनमा विद्यार्थीहरूलाई संलग्न गराई श्रमप्रति सचेतना बढाई अभिप्रेरित गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशील हुन प्रोत्साहित गर्नु,
४. **कार्यक्रम सञ्चालन हुने क्षेत्र र समयावधि:** (१) नगरपालिकाका सामुदायिक विद्यालयबाट छनौट भएका विद्यालय लगायत अन्य स्थानमा कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।
- (२) कार्यक्रम सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी लक्षित हुनेछ ।
- (३) कार्यक्रमको समयावधि सम्झौतामा निर्धारण भए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद - २

विद्यार्थी, विद्यालय छनौट र अनुदान निर्धारण

५. **सूचना प्रकाशन तथा प्रस्ताव पेश गर्ने:** (१) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विद्यालय तथा विद्यार्थी छनौटको लागि नगरपालिकाले राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा कम्तीमा १५ दिनको म्याद दिई प्रस्ताव पेश गर्न सूचना प्रकाशन गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको सूचनाका आधारमा कार्यक्रममा सहभागी हुन ईच्छुक विद्यालय मार्फत विद्यार्थीले अनुसूची - १ बमोजिमको ढाँचामा आवेदन फाराम भरी वडाको सिफारिस सहित म्यादभित्र नगरपालिकामा प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न ईच्छुक विद्यार्थीले देहाय बमोजिमको आधारहरू पुरा गरेको हुनु पर्नेछ:-
- (क) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि न्यूनतम ५ र बढीमा ७ विद्यार्थीको संख्या पुरा भएको (व्यवसायिक समूहको नाम पनि सिफारिस गर्नुपर्नेछ)
- (ख) सम्बन्धित विद्यालय तथा विद्यार्थीको परिवारले लागत साझेदारी गर्न प्रतिवद्धता पत्र उपलब्ध गराएको,
- (ग) प्रस्तावित कार्यक्रमको लागि आवश्यक पर्ने अनुसूची- १ बमोजिमको जग्गा तथा अन्य पूर्वाधार भएको,
- (घ) स्थानीय हावापानी र भूगोल अनुरूप हुने गरी वस्तु तथा सेवा उत्पादनका लागि कार्यक्रम प्रस्ताव भएको,
- (ङ) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विद्यार्थी कक्षा ९-१२ सम्ममा एउटै विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी हुनुपर्नेछ ।
६. **प्रस्तावको मूल्याङ्कन तथा सिफारिस:** (१) नगर शिक्षा समितिले कार्यक्रम सञ्चालन गर्न इच्छुक विद्यार्थी/समूहबाट पेश भएका प्रस्तावलाई मूल्याङ्कन तथा प्राथमिकीकरण गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमका प्रस्तावको मूल्याङ्कन र प्राथमिकताको आधार अनुसूची- २ मा उल्लेखित मापदण्ड बमोजिम हुनेछ ।
- (३) कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्राप्त हुन आएका प्रस्तावको मूल्याङ्कन र सिफारिसका लागि प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्न नगर शिक्षा समितिले आवश्यकतानुसार उपसमिति वा स्थलगत अध्ययन टोली गठन गर्न सक्नेछ ।

(४) नगर शिक्षा समितिले प्राप्त प्रस्तावहरू उपर उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम मूल्याङ्कन गरी प्राथमिकताक्रमका साथ छनौट गर्नु पर्नेछ ।

७. **विद्यार्थी छनौट तथा अनुदान निर्धारण:** (१) नगर शिक्षा समितिले दफा ६ बमोजिम प्राथमिकताक्रमका साथ सिफारिस भई आएका विद्यार्थी/समूहहरूमध्येबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विद्यालयको छनौट गर्नेछ ।

(२) समितिले विद्यालयको छनौट गर्दा वडाबाट सिफारिस भएका विद्यार्थीहरूमध्येबाट शहरी क्षेत्रमा सेवा र ग्रामीण क्षेत्रमा कृषिलाई प्राथमिकतामा राखी विषयगत वितरणलाई समेत मध्यनजर गरी विद्यार्थी छनौट गर्नेछ ।

(३) समितिले उपदफा (२) बमोजिमको छनौटको जानकारी सम्बन्धित विद्यार्थी र विद्यालयलाई दिनेछ ।

(४) समितिले विषयगत आवश्यकताका आधारमा विद्यार्थी संख्या थपघट गर्न सक्नेछ ।

(५) विद्यार्थीको लागि प्रदान गरिने अनुदान रकमको निर्धारण गर्दा स्वीकृत बजेट, सञ्चालन हुने कार्यक्रमको प्रकृति तथा कार्यक्रम संख्या, कार्यक्रममा सहभागि हुने विद्यार्थी संख्या र विद्यार्थीको आवश्यकता समेतलाई आधार मानिने छ ।

८. **अनुदान निकास, सम्झौता तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन:** (१) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि छनौट भएका विद्यार्थीसँग कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सुरुमा ५० प्रतिशत रकम विद्यार्थी समूहको खातामा उपलब्ध गराइनेछ । बाँकी रकम कार्यप्रगतिको आधारमा उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) स्थानीय तहले कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छनौट भएका विद्यार्थीसँग सम्झौता गरी अनुदान रकम निकास गर्नेछ ।

(३) विद्यालयमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको सञ्चालन प्रक्रियाका लागि यस कार्यविधिको परिधिभित्र रही स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार थप कार्यविधि बनाई स्रोतको परिचालन गर्न सक्नेछ ।

(४) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुदान प्राप्त गरी सम्झौता बमोजिम कार्य सञ्चालन नगर्ने विद्यार्थी समूहले पहिले निकास भएको बजेट स्थानीय तहमा फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद ३

कार्यक्रम सञ्चालन क्षेत्र र क्रियाकलाप

९. **अनुदान उपलब्ध गराइने क्षेत्रहरू:** दफा ७ बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालनको लागि छनौट भएका समूहलाई सम्बन्धित स्थानीय तह मार्फत पेश गरेको प्रस्ताव र आवश्यकताका आधारमा देहाय बमोजिमको क्षेत्रमा सशर्त अनुदानको रूपमा रकम उपलब्ध गराइनेछ

(क) कृषि (बाली विज्ञान/पशु विज्ञान/वागवानी),

(ख) पर्यटन तथा हस्पिटालिटी, होमस्टे,

(ग) वन तथा वातावरण,

(घ) निर्माण,

(ङ) अटोमोबाइल,

(च) व्यवसायिक कीट (मौरी पालन, च्याउ र रेसम खेती, माछा, कुखुरा, हाँस आदि)

(छ) अन्य ।

१०. **अनुदान खर्च गरिने क्रियाकलाप:** (१) यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भई अनुदान प्राप्त गर्ने समूहले कार्ययोजना सहितको प्रस्ताव र स्थानीय तहसँग भएको सम्झौताको अधीनमा रही देहायका शीर्षकमा अनुदान रकम खर्च गर्न सक्नेछ:

(क) उत्पादन तथा सेवा इकाई सञ्चालनका लागि विद्यालय वा समूहको स्वामित्वमा रहेको वा भाडामा लिएको जग्गामा उत्पादनमूलक प्रकृतिको संरचना तयार गर्न,

- (ख) उत्पादन तथा सेवा इकाईका लागि आवश्यक पर्ने औजार उपकरण तथा अन्य समान खरिद गर्न र कार्यस्थलसँग सम्बन्धित प्रयोगशाला वा कार्यशाला स्थापना गर्न,
- (ग) विद्यार्थी व्यवसायी कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरूप विद्यार्थीको सक्रियतामा विद्यालयको जग्गामा वा विद्यार्थीले आफ्नै जमिनमा वस्तु उत्पादन गरी बिक्री वितरण गर्न ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थायी प्रकृतिका भौतिक पूर्वाधार संरचना निर्माणका लागि अनुदान रकम खर्च गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद-४

निर्देशक समिति, कार्यान्वयन समिति र सम्बद्ध निकायको भूमिका

११. निर्देशक समिति: (१) कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि मापदण्ड स्वीकृत, निर्देशन, सहजीकरण एवम् समन्वय गर्न देहाय बमोजिमको एक निर्देशक समिति रहनेछ -

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) नगर प्रमुख	अध्यक्ष
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
(ग) सम्बन्धित विद्यालयको प्रध्यानाध्यापक	सदस्य
(घ) शिक्षा अधिकृत	सदस्य सचिव

(३) समितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधि सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञ र कर्मचारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(४) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(५) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(६) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१२. निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि मार्गदर्शन तथा सहजीकरण गर्ने,
- (ख) स्वीकृत मापदण्ड अन्तर्गत समूह छनौट तथा अनुदान रकम निर्धारण गर्ने विषयमा निर्णय लिने,
- (ग) कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि विद्यालय र समूहसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (घ) आवश्यकता अनुरूप कार्यक्रमको नतिजामूलक अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा समीक्षा गर्ने,
- (ङ) आवश्यकता अनुरूपको उपसमितिहरू गठन गर्ने ।

१३. स्थानीय तहको भूमिका: (१) छनौट भएका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्थानीय तहको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछ-

नगरपालिका स्तरीय भूमिका

- (क) उत्पादनमूलक कार्यमा प्रयोग हुने गरी विद्यालय र समूहले निश्चित समयका लागि लिजमा जग्गा प्राप्त गर्न चाहेमा सहजीकरण गर्ने,
- (ख) आवश्यकता अनुसार स्थानीय तहमा खरिद बिक्री केन्द्र स्थापना गर्ने,
- (ग) स्थानीय तहमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी अन्य थप विद्यालयमा कार्यक्रम विस्तार गर्ने,
- (घ) कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समूहले पेश गरेको कार्यविधि स्वीकृत गर्ने,

- (ड) स्थानीय तहभित्र खरिद बिक्री केन्द्र व्यवस्थापन गरी समूहलाई आवश्यक पर्ने वस्तु खरिद र समूहद्वारा उत्पादित वस्तुको बिक्री वितरणको लागि उपयुक्त वातावरण तयार गर्ने,
- (च) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समूहको प्रस्तावको आधारमा जोडकोष रकम उपलब्ध गराउने,
- (छ) कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समूहलाई आवश्यक पर्ने थप स्रोत साझेदारीका रूपमा व्यवस्था गर्ने,

शाखागत भूमिका

- (क) विद्यार्थीबाट प्राप्त प्रस्ताव सहितको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने,
- (ख) सम्बन्धित समूहको बैंक खातामा बजेट निकासी गर्ने,
- (ग) स्थानीय उद्योग वाणिज्य महासंघ लगायत व्यावसायिक संघ संस्थाहरूसँग बजार व्यवस्थापनका विषयमा आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (घ) समूहको उत्पादन तथा सेवा इकाईबाट सञ्चालित उत्पादनमूलक व्यवसायका लागि स्थानीय स्रोत, साधन तथा कच्चा पदार्थ उपलब्ध गराउन सहजीकरण गर्ने,
- (ङ) कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन गरी मूल्याङ्कन गर्ने र सोको प्रतिवेदन गर्ने ।

१४. विद्यालयको भूमिका: कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छनौट भएका विद्यार्थी पढ्ने विद्यालयको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) विद्यार्थीले उत्पादन गरेका खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल, मासुजन्य पदार्थ र अन्य वस्तु तथा सेवालाई दिवा खाजाको रूपमा विद्यालयमा उपयोग गर्ने वा स्थानीय बजारमा बिक्री वितरण गर्न स्थानीय उद्योगी व्यवसायीहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्ने,
- (ख) उत्पादन तथा सेवा इकाईमा भएका क्रियाकलापहरूको नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने, आवश्यक राय, सल्लाह र सुझाव दिने,
- (ग) उत्पादन तथा सेवा इकाई सञ्चालनका क्रममा देखिएका समस्या तथा समाधानका विषयमा छलफल गरी आवश्यक निर्णय लिने,
- (घ) कार्यक्रमको मूलप्रवाहमा नआएका विद्यार्थीहरूद्वारा आफ्नै घर वा करेसाबारीमा उत्पादित वस्तुलाई समेत उत्पादन तथा सेवा एकाइ मार्फत बिक्री वितरणको व्यवस्था मिलाई अध्ययनका लागि प्रोत्साहित गर्ने,
- (ङ) वस्तु तथा सेवा उत्पादन गर्ने गरी विद्यालयको जग्गा र प्राप्त स्रोतलाई उपयोगमा ल्याउने,
- (च) कार्यक्रममा कार्यान्वयनको क्रममा कुनै समस्या देखिएमा निर्देशक समितिसँग समन्वय गरी समाधान गर्ने,
- (छ) स्थानीय तहका साथै अन्य सम्बद्ध निकायहरूसँग सहयोगका लागि समन्वय गर्ने,
- (ज) विद्यालयले कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि उत्पादन तथा सेवा इकाईको स्थापना गर्ने,
- (झ) विद्यार्थीले गरेको आम्दानीको निश्चित अंशबाट कोषवृद्धि योजना बनाई लागू गर्ने,
- (ञ) व्यवसाय शुरुवात (स्टार्ट अप विजनेस) तालिम सञ्चालन गर्ने,
- (ट) खरिद बिक्री केन्द्र स्थापनाको लागि स्थानीय तहसँग सहकार्य गर्ने,
- (ठ) वर्षभरिमा भएका कामको उपलब्धी समेटिएको बुलेटिन तयार गरी पालिकामा पठाउने ।

१५. विद्यालयको प्रधानाध्यापकको भूमिका: कार्यक्रम सञ्चालन गर्न छनौट भएका विद्यालयको प्रधानाध्यापकको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) विद्यालयको व्यावसायिक योजना बनाई विद्यार्थीको व्यावसायिक क्लब तथा व्यावसायिक सिकाइ समूह गठन गर्ने,
- (ख) गठन भएका व्यावसायिक समूहलाई जिम्मेवारी बाँडफाँड सहित क्रियाशील बनाउने,

- (ग) विद्यालयबाट तोकिए बमोजिमको समयमा पढाइसँगै उत्पादन तथा सेवा इकाई वा सोसँग सम्बन्धित गतिविधिमा विद्यार्थी परिचालन गर्ने,
- (घ) आवश्यकता अनुसार उत्पादन तथा सेवा इकाई गठन गरी विद्यालयका शिक्षक प्रशिक्षकहरु मध्येबाट इकाई संयोजक, उत्पादन प्रमुख र बजारीकरण प्रमुख तोकिए नियमित प्रशिक्षण कार्यको अतिरिक्त उत्पादन तथा सेवा इकाईसँग सम्बन्धित कार्यहरु समेत गर्ने गरी जिम्मेवारी दिने,
- (ङ) समय समयमा स्थानीय उद्योगी व्यवसायीसँग अन्तरक्रिया गरी उत्पादन तथा सेवाको बजार सम्बन्धी सूचना लिई बजार प्रवर्द्धन गर्ने,
- (च) व्यावसायिक समूहबाट भएका आर्थिक गतिविधिहरुको हिसाब राखे, राख्न लगाउने,
- (छ) कार्यक्रम प्रगति प्रतिवेदन नियमित रूपमा स्थानीय तहमा पेश गर्ने,
- (ज) विद्यार्थीले तयार गरी पेश गरेको परियोजना कार्यको प्रतिवेदनको अभिलेख व्यवस्थित गर्ने,
- (झ) विद्यार्थीको कार्यको नियमित अनुगमन गरी आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रदान गर्ने ।

१६. विद्यार्थीको भूमिका: कार्यक्रममा सहभागी हुने विद्यार्थीको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) विद्यालयमा गठन भएको व्यावसायिक सिकाइ समूहमा आवद्ध रही नगरपालिकाबाट तोकिए बमोजिमको समयमा सिकाइसँगै उत्पादन तथा सेवा इकाई वा सोसँग सम्बन्धित गतिविधिमा संलग्न रही सक्रियताका साथ कार्य गर्ने,
- (ख) समूह बनाउँदा समूहको प्रमुख समेत तोकने,
- (ग) विद्यालयमा सामूहिक तथा व्यक्तिगत व्यावसायिक योजना बनाई कार्यान्वय गर्ने,
- (घ) व्यावसायिक समूह बीचको आपसी समन्वयमा बाँडफाँड भएको जिम्मेवारी बहन गर्ने,
- (ङ) समय समयमा स्थानीय कृषक एवं उद्योगी व्यावसायीहरूसँग भेटघाट, अन्तरक्रिया गरी उत्पादन तथा सेवाको बजार सम्बन्धी सूचना सङ्कलन गर्ने तथा सम्बन्धित विषयमा स्थानीय स्तरमा आवश्यक प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने,
- (च) आ- आफ्नो समूहबाट भएका आर्थिक गतिविधिहरुको हिसाब राखे एवं सो कार्यका लागि विद्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- (छ) आफू संलग्न रहेको व्यावसायिक परियोजना कार्यको प्रतिवेदन तयार गरी विद्यालय र नगरपालिकामा पेश गर्ने,
- (ज) विहान बेलुकाको समयमा आफ्नै घरजग्गामा समेत कृषिजन्य वस्तु उत्पादन गर्ने तथा विद्यालयमा वा विद्यालयमार्फत बजारमा बिक्री गर्ने ।

परिच्छेद- ५

कार्यक्रमको अनुगमन, निरीक्षण र प्रतिवेदन

- १७. कार्यक्रमको अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भई अनुदान प्राप्त गर्ने समूहबाट सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धित स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार गर्न सक्नेछ ।
- (२) यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भई अनुदान प्राप्त गर्ने समूहबाट सञ्चालित कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने दायित्व विद्यालय व्यवस्थापन समितिको हुनेछ ।
- (३) अनुगमन तथा निरीक्षणका क्रममा दिइएका सुझाव कार्यान्वयन गर्नु सम्बन्धित समूह र विद्यालयको कर्तव्य हुनेछ ।
- १८. प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने:** (१) यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भई अनुदान प्राप्त गर्ने समूहले सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तथा वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
- १९. सामाजिक परीक्षण:** (१) यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भएका विद्यालयबाट सम्पन्न भएको कार्यक्रमको सम्बन्धित विद्यालयले अनिवार्य रूपमा सामाजिक परीक्षण गराउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको सामाजिक परीक्षणको प्रतिवेदन सम्बन्धित स्थानीय तहमा पठाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ६

विविध

२०. **कार्यक्रमबाट खर्च हुने:** नगरपालिकाले कार्यक्रममा विनियोजन भएको बजेट मध्येबाट कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि निर्माण, समिति र प्राविधिक समितिको बैठक सञ्चालन, समूह छनौट, राष्ट्रिय पत्रिकामा सूचना प्रकाशन, अनुगमन, मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन लेखन कार्यमा खर्च गर्न सक्नेछ ।
२१. **उत्पादन तथा सेवा इकाई र खरिद बिक्री केन्द्र:** (१) विद्यालयले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित प्रशिक्षक, व्यवसायी समूहका विद्यार्थीसमेत संलग्न गरी उत्पादन तथा सेवा इकाई गठन गर्न सक्नेछ ।
(२) विद्यालयले आवश्यकता अनुसार उत्पादित सामग्रीको लागि बिक्री गर्ने समेतको प्रयोजनको लागि आवश्यकता अनुसार खरिद बिक्री केन्द्रको स्थापना गरी सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
२२. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने:** यस यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समूहले कार्यक्रमसँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यहरू गर्दा तथा रकम भुक्तानी एवं फरफारक तथा लेखा परीक्षण गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ तथा अन्य प्रचलित नेपाल कानून प्रतिकूल नहुने गरी गर्नु पर्नेछ ।
२३. **वस्तु तथा सेवाको बिक्री मूल्य निर्धारण:** समूहबाट उत्पादित वस्तुहरूको बिक्री मूल्य निर्धारण गर्ने कार्यका लागि प्रचलित कानून बमोजिमको प्रकृया पूरा गरी वस्तुको स्थानीय उद्योग, व्यवसाय र उत्पादकसँगको समन्वयमा ब्रान्डिङ, बजारीकरण र मूल्यनिर्धारण गर्न सकिनेछ ।
२४. **भण्डारण गर्नु पर्ने:** विद्यालयले उत्पादन तथा सेवा इकाईबाट उत्पादित वस्तुहरूको गुणस्तरमा असर नपुग्ने गरी सुरक्षित भण्डारण गर्नु पर्नेछ ।
२५. **प्रचलित कानून बमोजिम हुने:** यस कार्यविधिमा लिखिएको विषयमा यसै बमोजिम र अन्य कुरा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
२६. **व्यवसाय मार्फत लागत घटाई भएको खुद नाफालाई समूहको खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।** सो जम्मा भएको रकमलाई पालिकाले कार्यविधि बनाई अनुदान सहयोगको रूपमा समूहलाई नै दिने वा अन्य क्षेत्रमा वा सम्बन्धित विद्यालयलाई अनुदान स्वरूप दिन सक्नेछ ।

अनुसूचि - १

(दफा ५ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

विद्यार्थी व्यवसायी कार्यक्रममा अनुदान सहयोगको लागि समूहले पेश गर्ने आवेदन फाराम

१. समूहको विवरण:

विद्यालयको नाम:.....

विद्यालयको प्रकार: साधारण/ प्राविधिक / धार टेक्स कार्यक्रम सञ्चालित विद्यालय

ठेगाना:

प्रदेश:.....

जिल्ला:.....

स्थानीय तह:.....

वडा नं.:.....

टोल:.....

फोन नं.:.....

इमेल:.....

वेब साइट:.....

स्थापना मिति:.....

विद्यालयको नाम र IEMIS कोड:.....

प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन मिति:.....

२. पूर्वाधार सम्बन्धी जानकारी

२.१ जग्गा सम्बन्धी विवरण (समूहमा सदस्यको पारिवारको स्वामित्वमा भएको समेत)

क्र.स.	कि.नं.	क्षेत्रफल	जग्गाको स्वामित्व	प्रयोगको अवस्था	कैफियत
१.					
२.					
३.					
४.					

२.२ भवन सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	भवन संख्या	कोठा संख्या	प्रयोगको अवस्था	कैफियत
१.	पक्की			
२.	कच्ची			

२.३ यन्त्र उपकरण सम्बन्धी विवरण (प्राविधिक धारको कार्यक्रम सञ्चालित विद्यालयको हकमा)

क्र.स.	यन्त्र उपकरणको नाम	संख्या				कैफियत
		प्रयोगमा रहेको	प्रयोगमा नरहेको			
			प्रयोगमा सकिने	ल्याउन		
१.						
२.						

२.४ अस्थायी संरचना सम्बन्धी विवरण (पोखरी, गोठ, कटेज, खोर, स्टल, वर्कसप आदि)

क्र.स.	विवरण	प्रयोगको अवस्था	कैफियत
१.			
२.			
३.			
४.			

द्रष्टव्य: विवरण अन्तर्गत आवश्यकता अनुसार कोठा थप गर्न सकिनेछ ।

३. समूह सम्बन्धी विवरण

समूहको नाम:.....

सदस्य संख्या:.....

क्र.स.	समूहकोमा आवद्ध कक्षा	जन्ममिति	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	विद्यार्थीको नाम				
२.					
३.					
४.					
५.					
६.					
७.					

५. देहायमा प्रत्येक शीर्षकहरूमा औचित्य सहितको विवरण प्रस्तुत गर्नु होला ।

(क) विद्यालय तथा समूहको स्वामित्व भएको जग्गामा बस्तु उत्पादन तथा सेवा प्रदान गरी आय आर्जन गर्न सम्भव देखिएका पेशा तथा उपरोक्त पेशामा उत्पादन गर्न सकिने बस्तु तथा सेवाको सूची ।

.....

(ख) विद्यार्थी व्यवसायी कार्यक्रममा सहभागी हुने विपन्न समुदायका विद्यार्थी तथा अन्य इच्छुक विद्यार्थीको विवरण, उनीहरूबाट उत्पादन हुनसक्ने बस्तु तथा सेवा र ती सामग्रीको बिक्रि वितरणको सम्भाव्यता ।

(ग) उपर्युक्त बस्तु तथा सेवाको उत्पादन तथा बिक्रीका लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार तथा उक्त पूर्वाधार निर्माण तथा संयोजन गर्ने योजना । (प्रस्तावित बस्तु तथा सेवाको उत्पादनका लागि विज्ञता, भौतिक पूर्वाधार तथा औजार उपकरण मध्ये विद्यालयमा उपलब्ध हुने, खरिद गर्नुपर्ने तथा लिजमा लिन सकिने सम्बन्धी खरिद गर्नुपर्ने भए सो अनुमानित लागत समेत खुल्नुपर्ने ।)

.....

(घ) प्रस्तावित वस्तु तथा सेवाको उत्पादनको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारको पहिचान तथा विश्लेषण । (प्रस्तावित वस्तु तथा सेवाको उत्पादनका लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ उपलब्ध हुने स्थान प्राप्त गर्ने तरिका, विद्यालयसम्म ल्याउने उपाय तथा लाग्ने अनुमानित खर्च समेत खुलाउनु पर्ने तथा उत्पादित वस्तु तथा सेवा बिक्रीका लागि गर्नुपर्ने पहलहरू। विद्यालयबाटै बिक्री हुने, बजारसम्म लानुपर्ने वा बजारको लागि विशेष पहल गर्नुपर्ने विषय समेत खुलाएर बजार पहिचान तथा विश्लेषण गर्नुपर्ने)

(ङ) उल्लिखित कार्यक्रमका लागि स्थानीय तह, स्थानीय समुदाय एवम् अभिभावकहरूबाट हुन सक्ने वा लिन सकिने सहयोगको विषय ।

६. प्रस्तावित कार्यक्रमका लागि अनुदान माग गरेको विषय क्षेत्र प्रष्ट खुल्ने गरी पूर्वाधार निर्माण वा सञ्चालन गर्ने अन्य क्रियाकलाप तथा खर्चको अनुमान सहितको कार्य योजना आवेदनका साथ संलग्न राख्नुपर्नेछ

नाम:	नाम:	नाम:
हस्ताक्षर:	हस्ताक्षर:	हस्ताक्षर
पद: प्र.अं.	पद: वि.व्य.अध्यक्ष	पद: समूह नेता
मिति:	मिति:	मिति:

संलग्न कागजात:

(क) वडाबाट कार्यक्रमका लागि आवश्यक सहयोगको प्रतिबद्धता, स्थानीय तहमा सम्बन्धित वस्तु तथा सेवा उत्पादन गर्ने व्यावसायिक फर्महरू भए नभएको खुल्ने गरी स्थानीय आवश्यकताको विश्लेषण सहितको सिफारिस पत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ख) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको प्रतिबद्धता सहितको निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ग) विद्यालयको नाममा रहेको तथा व्यक्तिगत जग्गाको जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पूर्जा वा भोगाधिकार प्राप्त प्रमाण वा लिजमा प्रयोग गर्ने भए सम्झौतापत्रको प्रतिलिपि,

(घ) प्रस्तावमा उल्लेख गरिएका विवरणहरूको पुष्टी हुने थप आवश्यक कागजातको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ङ) अन्य सम्बद्ध कागजातहरू ।

अनुसूचि- २

(दफा ६ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

समूह छनौटका लागि मूल्यांकनका आधारहरु

१. कार्यसम्पादनसँग सम्बन्धित सूचकहरु

४०

आधारहरु	अवस्था	अङ्क	अवस्था	अङ्क	अवस्था	अङ्क
१. यस अघि व्यवसाय सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन वा यस प्रकारको अभ्यास	भएको	१०	नभएको	०		
२. प्रयोगात्मक अभ्यासको सिलसिलामा वस्तु तथा सेवाको परीक्षण उत्पादन	भएको	५	नभएको	०		
३. शिक्षा ऐन नियमावलीले तोकेबमोजिमको शिक्षक प्रशिक्षक	भएको	१०	नभएको	०		
४. विद्यार्थी संख्या	कार्यविधिले तोकिएको न्यूनतम संख्या वा सो भन्दा बढी भए	१०	कार्यविधिले तोकिएको न्यूनतम संख्या भन्दा न्यून भए	३		
५. सम्बन्धित विषयको प्रयोगशाला/कार्य क्षेत्र/फिल्ड	भएको	५	नभएको	०		

२. पूर्वाधारसँग सम्बन्धित सूचकहरु

३५

सूचकहरु	अवस्था	अङ्क	अवस्था	अङ्क	अवस्था	अङ्क
१. उत्पादन तथा सेवा इकाई सञ्चालन पर्याप्त भवन वा कोठाको उपलब्धता	उपलब्ध भएको	१०	भाडामा लिएर व्यवस्थापन हुन सक्ने	७	थप निर्माण गर्नुपर्ने	५
२. दरबन्दी वा अनुदान कोटाका शिक्षक प्रशिक्षकको उपलब्धता	पूर्ण उपलब्धता भएको	५	पचहत्तर प्रतिशत उपलब्ध भएको	७	पचहत्तर प्रतिशत भन्दा कम संख्यामा उपलब्ध भएको	२
३. उत्पादन तथा सेवा इकाई सञ्चालनका लागि आवश्यक औजार	पर्याप्त रूपमा	१०	भाडामा लिन सम्भव भएको	७	उपलब्ध हुन नसक्ने	०

खण्ड ७ रामग्राम, कार्तिक ०४ गते, २०८१ साल संख्या ३

तथा उपकरणहरू विद्यमान रहे नरहेको अवस्था एवम् प्रयोगको सम्भावना	उपलब्ध भएको					
४. विद्यालय वा वडाले लागत साझेदारीका लागि प्रतिवद्धता जनाएको नजनाएको	जनाएको	१०	नजनाएको	०		

३. बजारीकरणसँग सम्बन्धित सूचकहरू

२०

सूचकहरू	सम्पादन सूचक	अङ्क	सम्पादन सूचक	अङ्क	सम्पादन सूचक	अङ्क
१. उत्पादनको बिक्रीका लागि सम्भाव्य बजारको प्रकार	स्थानीय बजार	१०	अन्य बजार	७		
२. उत्पादनको बजारीकरणको प्रकृति	इकाईबाट नै बिक्री हुने अवस्था रहेको	१०	बजारसम्म पुयाउनु पर्ने	३	बजारका लागि विशेष पहल गर्नुपर्ने अवस्था	२

४. आवश्यकतासँग सम्बन्धित सूचकहरू

५

सूचकहरू	सम्पादन सूचक	अङ्क	सम्पादन सूचक	अङ्क	सम्पादन सूचक	अङ्क
१. भौगोलिक तथा स्थानीय परिवेश सुहाउँदो (शहरी क्षेत्रमा सेवा र ग्रामीण क्षेत्रमा कृषि वा पशुलाई प्राथमिकतामा राखी) व्यवसायिक क्रियाकलाप सञ्चालन भएको अवस्था	भएको	५	आंशिक रहेको	३	पर्याप्त नरहेको	२

द्रष्टव्यः १) सूचक अन्तर्गत उल्लेखित कुनै पनि अवस्था आकर्षित भएको नभएको अवस्थामा शून्य अङ्क दिइनेछ ।

२) पर्यटन/ होमस्टेसँग सम्बन्धित विषय भएमा समितिले छुट्टै मूल्यांकनका आधार बनाई मूल्यांकन गर्नेछ ।

प्रमाणीकरण मिति: २०८१/०७/०४

आज्ञाले
यम बहादुर कुँवर
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत